

Владими́рова Евдо́кия Николаевна
Соморсуннаабы “Чэчир”уһуяан музыкальнай салайааччыта.
Амма улууһа.

Олонхону олоҕурбут ньыманан толорууга сценарий

Олонхо – норуоппут мунура биллибэт баай тылын инэриммит айымны буолар. Оҕолорбут барахсаттар ийэ тылларын мунура суох күүһүн-кэрэтин кыра саастарыттан эттэригэр-хааннарыгар, сүрэхтэригэр-быардарыгар инэрэн диринник билэ-өйдүү улааталларыгар бары күүспүтүн биэрэн үлэлибит. Оҕо кыратыгар, ордук биэс сааһыгар диэри тулалыыр эйгэни өрүһүспүттүү сорунуулаахтык ылынар кэмигэр уһуяанна сылдьар, ол кэмнэ олонхону араас ньыманан үөрэтэбит, мындырыгар уһуябыт. Ол курдук олонхону постановка курдук оонньоон көрдөрүү таһынан биирдиилээн олоҕурбут ньыманан толорууга үөрэтиини эмиэ оҕону кыра сааһыттан үөрэтэбит. Олонхо толоруутугар тылынан эрэ буолбакка, геройдар кэпсэтиилэрэ араас тойугунан, матыбынан толорулар. Онон олоҕурбут ньыманан толорууга бастаан оҕону туойарга үөрэтэбит, ол эрэ кэнниттэн сатаан кылыһахтыыр, туойар буоллабына үөрэтэр ордук. Онон анаан онорбут сценарийбын иитээччилэргэ, музыкальнай салайааччыларга, фольклор куруһуогун салайааччыларыгар көмө буолаарай диэн ытабын.

«Үрүлү Бэргэн» М.Обутова-Эверстова

Олонхоһут: Долгуйар ньуурдаах

Туймаада эбэ хотунна

Аатыран, аарыгыран олорор

Аргый тойон аҕалаах

Аргыйа хотун ийэлээх

Абыс уолаттар

Абыс былас суһуохтаах

Аралы Куо балтыларын

Аллараа дойду

Ангаарыйар ааттааҕа

Ангаар Харах Арсаала

Анаардастыы атаѳаѳтаан

Былдаан талаан барда.

Аралы Куо:

Аай-аай- аайыкпыан,

Ый-ый- ыйыкпыан

Аан Ийэ дойдубар

Аймахбилэдьоммор

Кимнээхбуоланкимим

Кэлэнбыһаанылыбаарай?

Олонхонут: Үс үүт күрүөнү

Үрдүнэн көтөр

Үрүмэччи манан аттаах

Үрүлү Бэргэн бухатыырга

Күпсүйэр күөртээх

Күкүрүллэ уустар

Куйах кутан аҕаллылар

Кылаан бухатыыр буоллун диэн

Алгыс баһын сылаатылар.

Үрүлү Бэргэн:

Дьээ-буо, көр бу!

Күнтэн тэһииннээх күндү аҕастарым

Орто туруу дойдуга

Ааннаабыт алдьархайга

Араначчылыы

Аттанар күнүм дьэ кэллэ.

Айыы Намыһын удаһан аҕастарыам,

Албаан, арчылаан айаным аартыгар

Атаарын диэн ааттаһа турабын!

Айыы Намыһын удаҕан:

Дом ини дом инидуомал!

Оҕолообутоҕобут,

Аччыгыйкаансурдьубут!

Айыыаймаҕынатаҕастаабыт

Абааһы ааттааҕынкытта

Аахсабарар күннэргэр

Алгыстаахтылларбыт

Арчылаахтыысылдыахтын

Дом ини,дом

Домноотохпутбуоллун!

Олонхоһут:

Үсүүт күрүөнү

Үрдүнэн көтөр

Үрүмэччи маҕан аттаах

Үрүлү Бэргэн бухатыыр

Айыы сириҥ араначчылыы,

Күн дьонун көмүскүү

Алҕатан, арчылатан

Айанаартыгартурунна.

Арбай-Куоҕай

Ингнэликпин-танналыкпын

Иэхэйикпин-чуохайыкпын

Кылаанньуурдаах барҕа күүстээх

Бухатыырбэрдэиһэрдииллэр

Иһилик-таһылык,

Иэхэй-чуохай

Бухатыырбэрдин

Көрсөбардым! Бардыым!

Олонхогут:

Абаанькыына Арбайкуоҕай

ҮрүлүБэргэнгэүтүөмсүйэн

АралыКуону

Баһын быһан, унуоҕун оборон

Бий ыһыаҕа, күн күдэнэгынаары

Үөмэнистэҕинэ

ҮрүлүБэргэнтааскакыһайан

Арбайбаһын быһа охсонбырахта,

Ону көрөн соһуйан

АнгаарХарахАрсаала

Үөһүн таттарда

АнгаарХарахАрсаала:

Һуо-уо-уо-уо-аа-аа!

Хаарыаннаахбалтыһаҕым

Суорумасуолланан

Сытаахтыырэбитбуолбаат!

Аай-аай-аай-аайыкпыанини!

Итибуоллаҕына

Иэһииэскурдукиэстээн

Искитинтыырталыам,

Итиихаанһытын иһиэм!

Олонхогут:

Охсуһуугиэнэулаhana

Кыргыһыгыиэнэкытаанаҕабуолла.

ЭдэркиһиҮрүлүБэргэн

Өһөсхаанынылынан

Кырыктаахкылыһынан
Кыайыгыгатиийдэ.
Сиргэтүспүтсэрэбиэинэн
Окко түспүт оноһуунан
Үс үүт күрүүнү
Үрдүнэн көтөр
Үрүмэччи маған аттаах
Үрүлү Бэргэн бухатыыр
Арылхайдыыр харахтаах
Абыс былас суһуохтаах
Аралы Куо барахсан
Сүрэхтэринэн сөбүлэһэн
Характарынан таптаһан
Уруйдара улааппыт,
Айхаллараарыалласпыт
Дьоллоро доһордоспут!

